

ÇATIŞMA ÜZERİNE

Jiddu Krishnamurti

Çatışma içinde olduğumu görüyorum. Şiddet yüklüyüm, bütün azizler ve kitaplar böyle olmamam gerektiğini söylüyor. İçimde iki çelişik şey var, şiddet ve şiddetli olmamam gerektiği. Bu ister benim kendime ister başkalarının bana zorla kabul ettirdikleri bir şey olsun, bir çelişkidir. Bu kendi içimdeki çelişkide çatışma vardır. İster anlamak ister ondan sakınmak için çatışmaya direnirsem, yine çatışmadayım demektir. Direncin kendisi çatışma yaratır. Bu oldukça açık. Çatışmayı anlamak ve ondan özgür olmak için ona direnmenin, ondan kaçmanın olmaması gerekir. Eşimle, çocuklarımla, toplumla, sahip olduğum tüm düşüncelerle çatışmanın bütün içeriğini seyretmeli, dinlemeliyim. Bu yaşamda çatışmadan özgür olunamayacağını söylerseniz, aramızda daha öte bir ilişki olamaz. Ama “Bulmak istiyorum; bu konuya girmek istiyorum; içimde yapılanan, parçası olduğum çatışmayı yerle bir etmek istiyorum,” dersiniz, o zaman aramızda bir ilişki var demektir; o zaman birlikte ilerleyebiliriz.

Çatışmaya direnmek, ondan kaçmak, sakınmak yalnızca onu artırmaya yarar ve çatışma karmaşa, acımasızlık, sertlik demektir. Çatışma yaşayan bir zihin şefkatli olamaz, tam şefkat böyle bir zihinde bulunamaz. Dolayısıyla zihin direnç, sakınma, sanı olmaksızın çatışmanın farkında olmalıdır. Bu eylemden disiplin doğar—esnek bir disiplin; herhangi bir formüle, kalıba, baskıya dayanmayan bir disiplin. Bu, içteki çatışmayı bütün içeriğiyle gözlemlemek demektir ve bu gözlem kendisiyle birlikte, doğallıkla, çabasızca bir disiplini de getirir. Sizde bu disiplin olmalı. *Disiplin* sözcüğünü açıklık anlamında, kesin ve sağlıklı düşünebilen bir zihin anlamında kullanıyorum; çatışma varsa böyle bir zihniniz olamaz.

Dolayısıyla, özsel olan ilkin çatışmayı anlamaktır. Belki “Çatışmadan özgür değilim, bana çatışmadan nasıl kurtulacağımı söyleyin,” diyeceksiniz. Sizin öğrendiğiniz kalıp bu. Size çatışmadan nasıl özgür olabileceğinizin söylenmesini istersiniz ve ondan kurtulmak için bir örneği izlersiniz, bu nedenle de çatışmadan kurtulamazsınız. Bu çok yalın. Öyleyse ‘nasıl’ yok. Lütfen bunu anlayın. Yaşamın yöntemi yoktur. Yaşarsınız. Şiddetten kurtulmak ya da olağandışı bir hal yaşamak için yöntemi olan biri yalnızca bir kalıba sıkışmıştır; ve içinde olduğu o kalıp bir sonuç verir, ama gerçekliğe götürmez. Dolayısıyla “Çatışmadan nasıl özgür olacağım?” diye sorduğunuzda, eski kalıba geri düştünüz demektir—bu da şimdi bile çatışma içinde olduğunuz, anlamadığınız, olguyla açıkça yaşamadığınız anlamına gelir.

Çatışma içindeki bir zihin karışmış bir zihindir, bunu bütün dünyada görebilirsiniz. Dünyadaki her siyasetçinin zihni karışmıştır ve bu kişi dünyaya sefillik katmıştır. Dürüstseniz ve çatışmadan özgür olmak istiyorsanız, içinizdeki bütün yetkelerden kurtulmalısınız, çünkü hakikati bulmak isteyen biri için yetke yoktur—ne Gita, ne azizler, ne de liderler—hiç kimse. Bunun anlamı tek başına durmaktır. Tek başına durmak—zihin, çatışmadan özgür olduğunda tek başınadır.

Gördüğünüz gibi, çoğumuz yaşamdan sakınıyoruz ve bunun için pek çok yol ve yöntem bulduk. Yaşam eksik değil, bütünsel bir şeydir. Yaşamda güzellik, din, siyaset, ekonomi, ilişki,

kavga, sefillik, işkence, varoluş acısı, umutsuzluk vardır. Yaşam bütün bunlardır, yalnızca bir bölümü, bir parçası değil; yaşamın bütününü anlamanız gerekir. Bunun için de sağlıklı, mantıklı, açık bir zihin gerekir. Çatışmadan uzak, hiçbir çatışma izi, hiçbir çizgi olmayan bir zihninizin olması bu nedenle gereklidir. Dolayısıyla her tür çatışma ancak farkında olduğunuzda anlaşılabilir.

Farkında olmakla onu gözlemlemek demek istiyorum. Gözlemlemek demek ona hiçbir kanı olmadan bakmak demektir. Ona bakmalısınız, ama görüşlerinizle, yargılarınızla, karşılaştırarak, kınayarak değil. Kınama, direnç varsa gözlemlemeniz olanaklı değildir; dolayısıyla o zaman ilgilendiğiniz çatışma değildir. Hiçbir şeye bir fikriniz olmadan bakamıyorsunuz, bu da sizin için sorun oluyor. Çatışmayı gözlemlemek istiyorsunuz, ama ona ilişkin bir fikir, kanı ya da değerlendirme getirirseniz ya da direnirseniz, çatışmayı gözlemleyemezsiniz. Öyleyse ilgileneyeceğiniz şey, neden direndiğiniz—çatışmayı nasıl anlayacağınız değil—neden direndiğinizdir. Böylece çatışmadan uzaklaştınız ve farkına vardınız. Neden direniyorsunuz? Nedenini bulabilirsiniz. Çoğumuz için çatışma bir alışkanlığa dönmüştür. Bizi öylesine köreltmıştır ki onu ayırt bile edemeyiz. Varoluşun bir parçası olduğunu kabul ederiz. Onunla karşı karşıya geldiğinizde, onu bir olgu olarak algıladığınızda, direnir ya da kaçarsınız, ondan kurtulmanın yolunu ararsınız. Direndiğiniz olgusunu gözlemlemek—ondan nasıl sakındığınızı, bir formül uydurduğunuzu görmek—çatışmayı anlamaktan çok daha önemlidir. Böylece formüllerinizi, görüşlerinizi, direncinizi gözlemlemeye başlarsınız. Bütün bunların farkına vararak koşullanmalarınızı kırar ve çatışmayla yüzleşebilirsiniz.

Öyleyse çatışmayı anlamak ve ondan bir şeyin sonucunda, yaşamınızın sonunda değil, yarından sonra değil ama hemen, bütünüyle özgür olmak—bu başarılabilir—şaşırtıcı bir gözlem yetisi gerektirir ve bu yeti geliştirilemez, çünkü geliştirmeye kalkıştığınız anda, yine çatışmaya düşersiniz. Bütün sürecin, bilincin bütün içeriğinin dolaysızca algılanması—dolaysızca gözlemlenmesi ve hakikatinin görülmesi—gerekir. Hakikatini gördüğünüz anda onun dışına çıkarsınız. Direnmeye, kaçınmaya, öğrendiğiniz çeşitli formülleri uygulamaya çalışırsanız, hiçbir biçimde, hiçbir düzeyde onun hakikatini göremezsiniz.

Bu çok önemli bir sorunu da birlikte getirir: Değişmek için zaman yok. Ya şimdi değişirsiniz ya da asla değişmezsiniz. ‘Asla’ sözcüğünü ortodoks bir anlamda ya da ‘sonsuzluk lanetlenmiş’ gibi Hıristiyanlara özgü bir anlamda kullanmıyorum. Demek istediğim şu: Etkin ‘şimdi’de değişebilirsiniz—bu ‘etkin şimdi’ yarın da olabilir, ama yine de etkin şimdidir ve ancak etkin şimdide başkalaşım vardır, yarından sonrada değil. Bunu anlamak çok önemli. Biz fikirlere çok alıştık, sonra da o fikrimizi eyleme geçirmeye çalışırız. Önce mantıklı ya da mantıksızca—çoğunlukla mantıksızca—bir fikir ya da ideal geliştirir, sonra da onu eyleme geçirmeye çalışırız. Dolayısıyla eylemle fikir arasında bir boşluk, bir çelişki vardır. Fikir değil eylem yaşayan şimdidir. Dolayısıyla “Çatışmadan kurtulmalıyım,” dersiniz, bu bir fikre dönüşür. Fikirle eylem arasında bir zaman aralığı vardır ve siz bu zaman aralığı içinde, değişiklik yaratacak ilginç, gizemli bir eylemin gerçekleşeceğini umut edersiniz.

Araya zamanın girmesine göz yumarsanız, dönüşüm olamaz. Anlamak bir anda olur ve ancak bütünsel olarak, bütün varlığınızla gözlemleyebilirsiniz anlayabilirsiniz—şu uçağı dinlemek, onun uğultusunu bütün varlığınızla dinlemek, yorum getirmeden, “Bu bir uçak sesi” ya da

“Ne kadar rahatsız edici” ya da “Dinlemeye çalışırken bu uçak da nereden çıktı” demeden dinlemek; yoksa yalnızca dikkatiniz dağılır, çelişkiye düşersiniz, kaybolursunuz. Bütün varlığınızla o uçağı dinlemek bütün varlığınızla konuşmacıyı dinlemektir. İkisi arasında ayrılık yoktur. Yalnızca söylenene yoğunlaşmak istediğinizde ayrılık vardır ve bu direnç oluşturur. Eğer bütününüyle *dikkatli* iseniz, o zaman hem o uçağı hem de konuşmacıyı dinliyorsunuzdur.

Aynı biçimde, eğer çatışmanın bütün yapısının, anatomisinin farkındaysanız, hemen o anda bir değişimin gerçekleştiğini görürsünüz. O zaman çatışmadan bütününüyle kurtulursunuz. Ama eğer “Hep böyle olabilir mi, çatışmadan hep özgür kalabilir miyim?” dersiniz, bu aptalca bir soru olur. Bu sizin çatışmadan özgür olmadığınızı, çatışmanın doğasını anlamadığınızı gösterir. Yalnızca onu yenmek ve huzura kavuşmak istiyorsunuzdur.

Çatışmayı anlamayan bir zihin kesinlikle huzurlu olamaz. Bir fikre, barış denen bir sözcüğe kaçabilir, ama bu huzur değildir. Huzur için berraklık gerekir, berraklık hiçbir tür çatışma olmadığında ortaya çıkar—kendini kandırmak değildir bu. Yalnızca bütün şiddeti, bütün saçmalığıyla çatışmayı anlayan bir zihin çok uzağa gidebilir—şiddet karşıtlığı bir tür saçmalaktır, çünkü zihin şiddeti anlamamıştır. Şiddetli olmamaya kendini zorlayan bir zihin şiddet doludur. Sizin azizlerinizin ve öğretmenlerinizin çoğu şiddet dolu; şefkatin berraklığını bilmiyorlar. Ancak şefkatli bir zihin sözcüklerin ötesinde olanı anlayabilir.

Yeni Delhi, 27 Ekim 1963

J. Krishnamurti, *Çatışma Üzerine*, Ayna Yayınevi